

LibreOffice

The Document Foundation

Začínáme s programom LibreOffice

Príloha B

*Otvorený softvér, otvorené
štandardy, OpenDocument*

Autorské práva

Tento dokument je duševným vlastníctvom dokumentačného tímu LibreOffice Copyright © 2014. Zoznam prispievateľov a prekladateľov je uvedený nižšie. Dokument je možné šíriť alebo upravovať za podmienok licencie GNU General Public License (<http://www.gnu.org/licenses/gpl.html>), verzia 3 alebo novšia, alebo za podmienok Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), verzia 4.0 alebo novšia.

Všetky ochranné známky uvedené v tejto príručke patria ich vlastníkom.

Prispievatelia

Ron Faile Jr.
Jean Hollis Weber
Peter Schofield

Spätná väzba

Pripomienky k obsahu posielajte do slovenskej mailovej diskusie používateľov LibreOffice users@sk.libreoffice.org.

Upozornenie: Všetko, čo pošlete do mailovej diskusie, vrátane e-mailovej adresy a akýchkoľvek iných osobných informácií, ktoré sú uvedené v správe, je verejne archivované a nemôže byť dodatočne odstránené.

Podakovanie

Táto príloha bola vytvorená na základe prílohy B knihy *Getting Started with OpenOffice.org 3.3*. Prispievatelia do tejto prílohy sú:

Rick Barnes
Jean Hollis Weber
Agnes Belzunce

Dátum vydania a verzia programu, pre ktorú je kniha určená

Anglický originál bol vydaný 26. mája 2014. Kniha je určená pre LibreOffice 4.2.

Slovenský preklad

Slovenský preklad bol zverejnený 29. júla 2014.

Preklad textu: Peter Mráz a Miloš Šrámek

Kontrola prekladu: Ladislav Svacula

Text bol preložený pomocou CAT nástroja OmegaT – <http://omegat.org>. O postupe prekladu sa viac dozviete na stránke <https://code.google.com/p/sk-libreoffice-guides/>.

Obsah

Autorské práva.....	2
Prispievatelia.....	2
Spätná väzba.....	2
Poďakovanie.....	2
Dátum vydania a verzia programu, pre ktorú je kniha určená.....	2
Úvod.....	4
Krátka história LibreOffice.....	4
Komunita LibreOffice.....	4
Akú licenciu LibreOffice používa?.....	5
Čo je to „otvorený softvér“?.....	5
Čo sú „otvorené štandardy“?.....	5
Čo je OpenDocument?.....	5
Prípomy súborov formátu OpenDocument.....	6
Formáty súborov, ktoré LibreOffice dokáže otvárať.....	6
Otváranie textových dokumentov.....	6
Otváranie tabuľkových zošitov.....	7
Otváranie prezentácií.....	7
Otváranie grafických súborov.....	7
Otváranie súborov so vzorcami.....	8
Formáty súborov, ktoré LibreOffice dokáže zapisovať.....	8
Ukladanie textových dokumentov.....	8
Ukladanie tabuľkových súborov.....	9
Ukladanie prezentácií.....	9
Ukladanie kresieb.....	9
LibreOffice Writer/Web dokáže ukladať tieto formáty.....	9
Exportovanie do iných formátov.....	10

Úvod

LibreOffice je kancelársky balík, ktorý je kompatibilný s väčšinou najrozšírenejších kancelárskych balíkov a je dostupný na rôznych platformách. Je to otvorený softvér, a preto sa dá voľne stiahnuť, používať a šíriť. Ak balík LibreOffice ešte nepoznáte, táto príloha vám poskytne informácie o jeho histórii, jeho komunite a niektorých technických vlastnostiach.

Krátka história LibreOffice

Projekt OpenOffice.org, z ktorého vznikol LibreOffice, sa začal, keď spoločnosť Sun Microsystems 13. októbra 2000 uvoľnila pre komunitu zdrojový kód svojho produktu StarOffice®. Produkt OpenOffice.org 1.0 bol vydaný 30. apríla 2002. Neskôr boli vydané aj aktualizované verzie – verzia 2.0 v októbri 2005 a verzia 3.0 v októbri 2008. 26. januára 2010 bola spoločnosť Sun Microsystems prevzatá spoločnosťou Oracle Corporation.

28. septembra 2010 dobrovoľníci, ktorý vyvíjali a zlepšovali OpenOffice.org, oznámili významnú zmenu v štruktúre projektu. Po desiatich rokoch rastu za pomoci spoločnosti Sun Microsystems, ktorá projekt aj založila, bola na jeho základe založená nová nezávislá nadácia s názvom The Document Foundation (Nadácia dokument), aby splnila sľub, ktorý bol súčasťou pôvodného prísľubu. Táto nadácia sa stala základným kameňom nového ekosystému, v ktorom jednotlivci a organizácie môžu spolupracovať na vývoji a súčasne môžu čerpať výhody z voľne dostupného slobodného kancelárskeho balíka.

Názov chránený obchodnou známkou OpenOffice sa nepodarilo od spoločnosti Oracle získať, preto spoločnosť The Document Foundation pomenovala svoj produkt názvom LibreOffice. V januári 2011 bola vydaná verzia LibreOffice 3.3, ktorá nadväzovala na číslovanie projektu OpenOffice.org.

Vo februári 2012 bola The Document Foundation zaregistrovaná ako nemecká nadácia. Viac informácií o The Document Foundation sa nachádza na stránke: <http://www.documentfoundation/>

Komunita LibreOffice

Úlohou nadácie The Document Foundation je:

„...pretransformovanie komunity OpenOffice.org do novej otvorenej a nezávislej meritokratickej organizačnej štruktúry. Nezávislá nadácia sa lepšie zhoduje s hodnotami prispievateľov, používateľov a podporovateľov a umožní vytvoriť efektívnejšiu a transparentnejšiu komunitu prístupnú všetkým. Budeme chrániť predchádzajúce investície tým, že budeme stavať na úspechoch predchádzajúceho desaťročia, podporovať širokú účasť v komunite a koordinovať aktivity komunity.“

Medzi niektoré spoločnosti, ktoré nás podporujú, patria Canonical, The GNOME Foundation, Google, Novell a Red Hat. Okrem toho sa k nášmu projektu vytvorenia najlepšieho možného kancelárskeho balíka dostupného pre všetkých pridalo viac ako 450 000 ľudí z celého sveta. Toto je podstata komunity okolo otvoreného softvéru!

Vďaka svojej licencií otvoreného softvéru môže byť LibreOffice kancelárskym balíkom dostupným pre každého, kdekoľvek, a to rovnako pre osobné, ako aj komerčné účely. Softvér je preložený do mnohých jazykov vrátane slovenského jazyka, a možno ho spustiť vo všetkých hlavných operačných systémoch. Nová funkcionálna do neho môže byť pridaná formou rozšírení.

Komunita LibreOffice sa skladá z prispievateľov do všetkých oblastí vrátane prekladateľov, softvérových vývojárov, grafov, tvorcov technickej dokumentácie, redaktorov článkov, sponzorov a ľudí poskytujúcich podporu pre používateľov. Do LibreOffice môžete prispieť mnohými spôsobmi podľa vlastného záujmu. Komunita je vďaka internetu aktívna medzinárodne, vo všetkých

časových pásmach a v mnohých jazykoch na stránkach www.libreoffice.org a www.documentfoundation.org.

Akú licenciu LibreOffice používa?

LibreOffice je šírený pod licenciou Mozilla Public License (MPL), ktorá je uznaná organizáciou Open Source Initiative (OSI).

Znenie licencie MPL je dostupné na stránke: <http://mozilla.org/MPL/2.0>

Čo je to „otvorený softvér“?

Štyri základné práva spojené s otvoreným softvérom boli po prvýkrát formulované licenciou *General Public License* (GPL), ktorú vytvorila Free Software Foundation. Sú to:

- Právo použiť softvér na akýkoľvek účel.
- Právo na šírenie voľné šírenie softvéru buď zadarmo alebo za poplatok.
- Právo na prístup k úplnému zdrojovému kódu programu.
- Právo meniť ktorúkoľvek časť zdrojového kódu alebo použiť jeho časti v iných programoch.

Základná myšlienka otvoreného softvéru je veľmi jednoduchá: Keď používatelia získajú právo čítať, šíriť a upravovať zdrojový kód softvéru, bude sa tento softvér vyvíjať. Používatelia ho budú zlepšovať, prispôsobovať ho a opravovať v ňom chyby.

Viac informácií o slobodnom a otvorenom softvéri sa nachádza na stránkach:

Open Source Initiative (OSI): <http://www.opensource.org>

Free Software Foundation (FSF): <http://www.gnu.org>

Čo sú „otvorené štandardy“?

Otvorené štandardy umožňujú robiť niečo, čo je nezávislé od výrobcu alebo dodávateľa, čím umožňujú konkurenčným softvérovým produktom voľne používať rovnaké formáty súborov. Príkladom otvorených štandardov pre dokumenty sú HTML, XML a ODF.

Otvorený štandard musí spĺňať nasledujúce požiadavky:

- Je dobre zdokumentovaný úplnou špecifikáciou, ktorá je verejne dostupná buď zadarmo alebo za minimálny poplatok.
- Je ho možné voľne kopírovať, distribuovať a používať. Duševné vlastníctvo súvisiace so štandardom je neodvolateľne dostupné bezplatne.
- Je formulovaný a spravovaný nezávislým otvoreným fórom (organizáciou pre štandardy) na základe otvorených procesov.

Čo je OpenDocument?

OpenDocument alebo ODF (v preklade otvorený dokument) je formát súborov vytvorený na základe jazyka XML, určený pre kancelárske dokumenty (textové dokumenty, tabuľkové zošity, kresby, prezentácie a ďalšie typy dokumentov), ktorý bol vyvinutý nezávislou skupinou štandardizačnou organizáciou OASIS (<http://www.oasis-open.org/who/>).

Na rozdiel od podobných formátov je ODF otvoreným štandardom. Je verejne dostupný ako verejné vlastníctvo, bez licenčných, patentových a ďalších obmedzení. Preto ODF súbory nie sú

viazané na žiaden kancelársky balík a programy, ktoré s ním dokážu pracovať, môže v vytvoriť ktokoľvek. Z tohto dôvodu sa ODF rýchlo stal preferovaným formátom v štátnych správach, školách, a ďalších spoločnostiach, ktoré nechcú byť príliš závislé od jedného dodávateľa softvéru.

Od verzie 2.0 začal kancelársky balík OpenOffice.org používať otvorený štandard OASIS OpenDocument ako svoj predvolený formát súborov. LibreOffice tiež štandardne svoje súbory ukladá vo formáte OpenDocument. LibreOffice 3 prijal verziu 1.2 tohto štandardu a táto verzia v jeho používaní pokračuje. LibreOffice dokáže otvárať a ukladať veľa ďalších formátov; pozri časť „Formáty súborov, ktoré LibreOffice dokáže otvárať“ na tejto strane, „Formáty súborov, ktoré LibreOffice dokáže zapisovať“ na strane 8 a „Exportovanie do iných formátov“ na strane 10.

Prípomny súborov formátu OpenDocument

Najčastejšie prípony, ktoré sa používajú pre dokumenty formátu OpenDocument, sú:

- *.odt pre textové dokumenty
- *.ods pre tabuľkové zošity
- *.odp pre prezentácie
- *.odb pre databázy
- *.odg pre grafiku (vektorová grafika)
- *.odf pre vzorce (matematické vzorce).

Formáty súborov, ktoré LibreOffice dokáže otvárať

LibreOffice dokáže otvoriť okrem formátov OpenDocument aj veľké množstvo ďalších formátov, vrátane formátu Portable Document Format (PDF), ak je do formátu PDF začlenený súbor ODF (viac informácií sa nachádza v kapitole 10, *Tlač, exportovanie a odosielanie*).

Otváranie textových dokumentov

Okrem formátov OpenDocument (.odt, .ott, .oth, .odm a .fodt), LibreOffice Writer dokáže otvárať formáty používané balíkom OpenOffice.org 1.x (.sxw, .stw a .sxc), formáty textových dokumentov uvedené v nasledujúcom zozname, ale aj ďalšie, častokrát už nepoužívané formáty:

Microsoft Word 6.0/95/97/2000/XP/Mac) (.doc a .dot)	
Microsoft Word 2003 XML (.xml)	
Microsoft Word 2007/2010 XML (.docx, .docm, .dotx, .dotm)	
Microsoft WinWord 5 (.doc)	WordPerfect Document (.wpd)
Microsoft Works (.wps)	Lotus WordPro (.lwp)
Abiword Document (.abw, .zabw)	ClarisWorks/Appleworks Document (.cwk)
MacWrite Document (.mw, .mcw)	Rich Text Format (.rtf)
Text CSV (.csv a .txt)	StarWriter (.sdw, .sgl, .vor)
DocBook (.xml)	Unified Office Format text (.uot, .uof)
Ichitaro 8/9/10/11 (.jtd a .jtt)	Hangul WP 97 (.hwp)
T602 Document (.602, .txt)	AportisDoc (Palm) (.pdb)
Pocket Word (.psw).	eBook (.pdb)
HTML Document (.htm, .html).	

Väčšinu týchto typov LibreOffice automaticky rozpozná, preto je ich možné otvárať bez ručného výberu typu dokumentu v dialógovom okne.

Pri otváraní súborov .htm alebo .html (používaných ako webové stránky), LibreOffice prispôsobí svoju súčasť Writer na prácu s týmito súbormi.

Otváranie tabuľkových zošitov

Okrem formátov OpenDocument (.ods, .ots a .fods), LibreOffice Calc dokáže otvoriť aj formáty používané kancelárskym balíkom OpenOffice.org 1.x (.sxc a .stc) a nasledujúce formáty zošitov:

- Microsoft Excel 97/2000/XP (.xls, .xlw a .xlt)
- Microsoft Excel 4.x–5.0/95 (.xls, .xlw a .xlt)
- Microsoft Excel 2003 XML (.xml)
- Microsoft Excel 2007/2010 XML (.xlsx, .xlsm, .xlts, .xltn)
- Microsoft Excel 2007/2010 binárny (.xlsb)
- Lotus 1-2-3 (.wk1, .wks a .123)
- Data Interchange Format (.dif)
- Rich Text Format (.rtf)
- Text CSV (.csv a .txt)
- StarCalc formáty (.sdc a .vor)
- dBASE (.dbf)
- SYLK (.slk)
- Unified Office Format spreadsheet (.uos, .uof)
- HTML Document (súbory .htm a .html, vrátane webových dotazov)
- Pocket Excel (pxl)
- Quattro Pro 6.0 (.wb2).

Otváranie prezentácií

Okrem formátov OpenDocument (.odp, .odg, .otp a .fopd), LibreOffice Impress dokáže otvoriť aj formáty používané kancelárskym balíkom OpenOffice.org 1.x (.sxi a .sti) a nasledujúce formáty súborov s prezentáciami:

- Microsoft PowerPoint 97/2000/XP (.ppt a .pot)
- Microsoft PowerPoint 2007/2010 (.pptx, .pptm, .potx, .potm)
- StarDraw a StarImpress (.sda, .sdd, .sdp, a .vor)
- Unified Office Format presentation (.uop, .uof)
- CGM – Computer Graphics Metafile (.cgm)
- Portable Document Format (.pdf)
- Apple Keynote 5 (.key).

Otváranie grafických súborov

Okrem formátov OpenDocument (.odg a .otg), LibreOffice Draw dokáže otvoriť aj formáty používané kancelárskym balíkom OpenOffice.org 1.x (.sxd a .std) a nasledujúce grafické formáty:

- Adobe Photoshop (*.psd)
- AutoCAD Interchange Format (*.dxf)
- Corel Draw (*.cdr)
- Corel Presentation Exchange (*.cmx)
- Microsoft Publisher 98-2010 (*.pub)
- Microsoft Visio 2000-2013 (*.vdx; *.vsd; *.vsdm; *.vsdx)
- WordPerfect Graphics (*.wpg)

BMP	JPEG, JPG	PCX	PSD	SGV	WMF
DXF	MET	PGM	RAS	SVM	XBM
EMF	PBM	PLT	SDA	TGA	XPM
EPS	PCD	PNG	SDD	TIF, TIFF	
GIF	PCT	PPM	SGF	VOR	

Otváranie súborov so vzorcami

Okrem formátu OpenDocument Formula (.odf), LibreOffice Math dokáže otvoriť aj formát používaný kancelárskym balíkom OpenOffice.org 1.x (.sxm) a formáty StarMath, (.smf) a MathML (.mml).

Pri otváraní dokumentov programu Word, v ktorých je vložený objekt editora rovníc a je zaškrtnutá príslušná voľba (MathType do LibreOffice Math alebo naopak) na karte **Nástroje > Možnosti > Načítať/Uložiť > Microsoft Office**, sa tento objekt automaticky prevedie na objekt programu LibreOffice Math.

Formáty súborov, ktoré LibreOffice dokáže zapisovať

Uloženie vo formáte OpenDocument zaručuje správne zobrazenie súboru po prenose inej osobe alebo pri opätovnom otvorení neskoršou verziou LibreOffice alebo iným programom. Preto sa veľmi odporúča používať ODF ako predvolený formát súborov. Ak však chceme, môžeme súbory ukladať aj do iných formátov

Tip

Pri zdieľaní dokumentu, pri ktorom neočakávame alebo nechceme aby bol upravovaný, je najistejší spôsob konverzia dokumentu do formátu PDF. LibreOffice na tento účel poskytuje jednoduchý spôsob. Viac informácií sa nachádza v kapitole 10, *Tlačenie, exportovanie a e-mailovanie*.

Ukladanie textových dokumentov

Okrem formátov OpenDocument (.odt, .ott a .fodt), LibreOffice Writer dokáže ukladať tieto formáty:

- OpenOffice.org 1.x Text Document (.sxw)
- OpenOffice.org 1.x Text Document Template (.stw)
- Microsoft Word 6.0, 95, a 97/2000/XP (.doc)
- Microsoft Word 2003 XML (.xml)
- Microsoft Word 2007/2010 XML (.docx)
- Office Open XML Text (.docx)
- Rich Text Format (.rtf)
- StarWriter 3.0, 4.0, a 5.0 (.sdw)
- StarWriter 3.0, 4.0, a 5.0 Template (.vor)
- Text (.txt)
- Kódovaný ext (.txt)
- Unified Office Format text (.uot, .uof)
- Dokument HTML (OpenOffice.org Writer) (.html a .htm)
- DocBook (.xml)
- AportisDoc (Palm) (.pdb)
- Pocket Word (.psw).

Podpora šifrovania, ktorá je súčasťou exportovacieho filtra pre formát Microsoft Word 97/2000/XP, umožňuje ukladanie súborov programu Microsoft Word s ochranou heslom.

Poznámka

Formát .rtf je bežný formát na prenos textu medzi aplikáciami, no môže pri ňom dôjsť k strate formátovania a obrázkov. Z tohto dôvodu je vhodnejšie použiť iné formáty.

Ukladanie tabuľkových súborov

Okrem formátov OpenDocument (.ods a .ots), LibreOffice Calc dokáže ukladať tieto formáty:

- OpenOffice.org 1.x Spreadsheet (.sxc)
- OpenOffice.org 1.x Spreadsheet Template (.stc)
- Microsoft Excel 97/2000/XP (.xls a .xlw)
- Microsoft Excel 97/2000/XP Template (.xlt)
- Microsoft Excel 5.0 a 95 (.xls a .xlw)
- Microsoft Excel 2003 XML (.xml)
- Microsoft Excel 2007/2010 XML (.xlsx)
- Office Open XML Spreadsheet (.xlsx)
- Data Interchange Format (.dif)
- dBase (.dbf)
- SYLK (.slk)
- Text CSV (.csv a .txt)
- Formáty StarCalc 3.0, 4.0, a 5.0 (.sdc a .vor)
- Unified Office Format spreadsheet (.uos)
- Dokument HTML (OpenOffice.org Calc) (.html a .htm)
- Pocket Excel (.pxl).

Poznámka

Na použitie filtrov pre formáty mobilných zariadení AportisDoc (Palm), Pocket Word a Pocket Excel je vyžadované prostredie Java Runtime Environment.

Ukladanie prezentácií

Okrem formátov OpenDocument (.odp, .otp, .fodp a .odg), LibreOffice Impress dokáže ukladať tieto formáty:

- OpenOffice.org 1.x Presentation (.sxi)
- OpenOffice.org 1.x Presentation Template (.sti)
- Microsoft PowerPoint 97/2000/XP (.ppt)
- Microsoft PowerPoint 97/2000/XP Template (.pot)
- Microsoft PowerPoint 2007/2010 XML (.pptx, .potm)
- Office Open XML Presentation (.pptx, .potm, .ppsx)
- StarDraw, StarImpress (.sda, .sdd a .vor)
- Unified Office Format presentation (.uop).

Impress dokáže exportovať aj do formátu MacroMedia Flash (.swf) a ďalších formátov, ktoré používa program Draw.

Ukladanie kresieb

LibreOffice Draw dokáže ukladať iba vo formátoch OpenDocument Drawing (.odg a .otg), vo formátoch OpenOffice 1.x (.sxd a .std) a vo formáte StarDraw (.sda, .sdd a .vor).

Draw však dokáže exportovať do formátov BMP, EMF, EPS, GIF, JPEG, MET, PBM, PCT, PGM, PNG, PPM, RAS, SVG, SVM, TIFF, WMF a XPM.

LibreOffice Writer/Web dokáže ukladať tieto formáty

- Dokument HTML (.html a .htm), vo verzii HTML 4.0 Transitional
- OpenOffice.org 1.0 HTML Template (.stw)
- OpenOffice.org 2.x HTML Template (.oth)
- StarWriter/Web 4.0 and 5.0 (.vor)
- Text a kódovaný text (LibreOffice Writer/Web) (.txt).

Exportovanie do iných formátov

LibreOffice používa pojem „exportovať“ pre niektoré súborové operácie, ktoré vykonávajú zmenu typu súboru. Ak nenájdeme typ súboru v dialógovom okne **Uložiť ako**, treba sa pozrieť sa na ďalšie typy v dialógovom okne **Export**.

LibreOffice dokáže exportovať súbory do formátov HTML a XHTML. Okrem toho programy Draw a Impress dokážu exportovať do Adobe Flash (.swf) a mnohých obrázkových formátov.

Keď chceme exportovať do jedného z týchto formátov, použijeme položku hlavnej ponuky **Súbor > Exportovať**. V dialógovom okne Exportovať určíme názov exportovaného dokumentu, potom zvolíme požadovaný formát v zozname *Formát súboru* a klikneme na tlačidlo **Exportovať**.